

N° 38

JACQUES NÈVE
Uurwerkmaker - Horloger d'Art
+ 32 (0)477 27 19 08 - jneve@horloger.net - www.horloger.net

Enrique MANBERGER

REISKLOKJE IN “BAMBOE” STIJL

Tweede helft van de XIXe eeuw

Gesigneerd *Enrique Manberger MADRID*

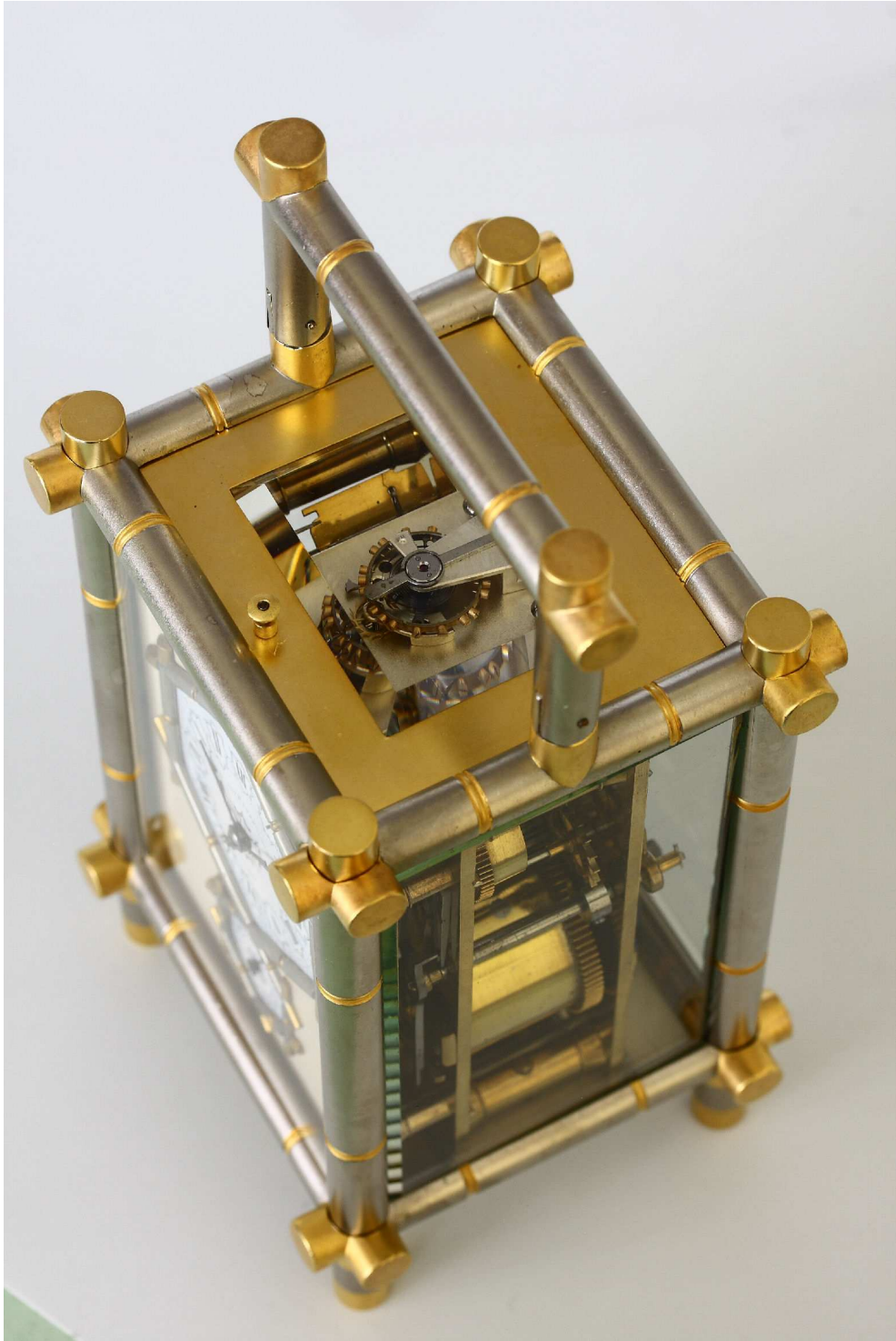
H. 19,5 cm (met het handvat rechtop) B. 10 cm D. 9 cm

BIBLIOGRAFIE : Tardy "Dictionnaire des horlogers français ", Paris, 1972 ;
Derek Roberts « Carriage and Other Travelling Clocks », Shiffer, Atglen, 1993.

ENRIQUE MANBERGER
REISKLOKJE MET “BAMBOE” IMITATIE GESIGNEERD VOOR
MANBERGER TE MADRID

TWEEDE HELFT VAN DE XIXe EEUW

Gaandwerk

Het gaandwerk met opwinding wordt gecontroleerd door een maltezer kruis dat een betere werking garandeert. Het bedraagt een porte-échappement met engelse anker gang en een bimetalen gesneden slingerrad, en vergulde regelschroeven. Het slagwerk met zaag slaat de uren en de halfuren op een gong van geblauwd staal, met herhaling op vraag via een knopje aan de voet. Ook is er een wekkersysteem dat op dezelfde gong slaat. De klok heeft een autonomie van 8 dagen.

Wijzerplaat

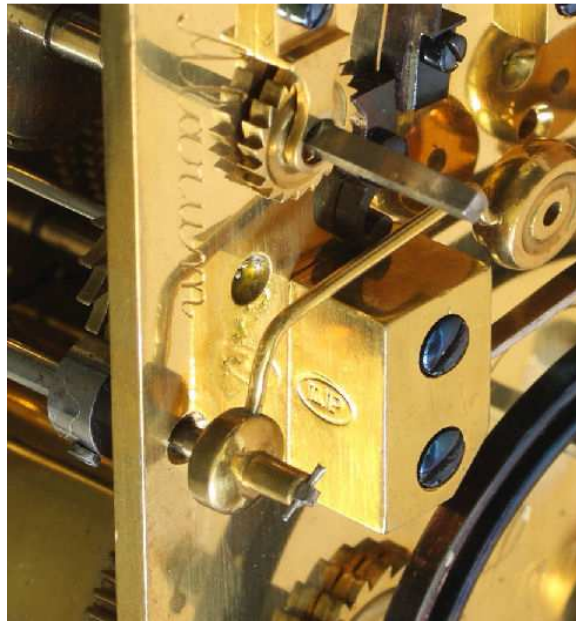
De wijzerplaten zijn op een basis van verguld en verzilverd messing dat aan het klokje een ivoorachtig uiterlijk geeft. De zeshoekige omkadering is versierd met genickeleerde en vergulde bamboemotieven. Op de wijzerplaten in email staan de Romeinse en Arabische cijfers telkens in zeer verfijnde cartouches. De wijzers, in de vorm van een kruisboog, duiden de uren, de minuten aan, en de tweede wijzerplaat is de wekker. Het is gesigneerd *Enrique Manberger MADRID* (klokkenverkoper) en is van Franse makelarij.

Kast

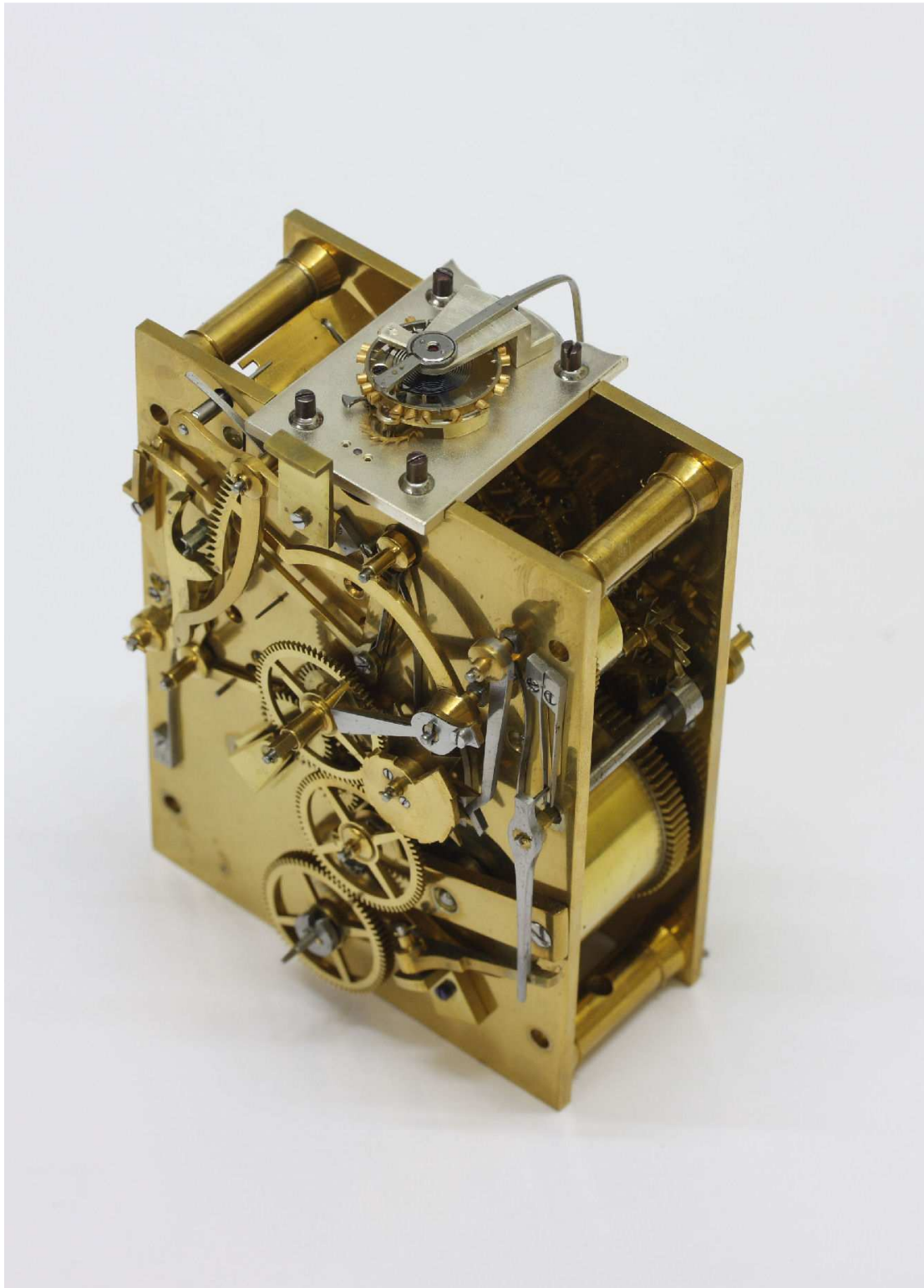
De kast heeft 5 geschuinde ramen die een zicht op het mechanische gedeelte toelaten, bij elkaar gehouden door pijlers in de vorm van vervlochten bamboes die verguld en genickeleerd zijn voor een mooi contrasterend effect. De oorspronkelijke transportdoos in leder is ook bewaard gebleven, met de originele opwindsleutel met twee uiteinden.

Hoogte 19,5 cm met het handvat rechtop, breedte 10 cm, diepte 9 cm

LP was de handtekening van Louis-Auguste Pointeaux te Parijs, geboren in 1809, en gestorven in 1885. Hij vervaardigde een echappement met verloren slag, dat werd gebruikt in schouwregulateurs met een halve-seconde echappement, zeer verzorgde reisklokjes die tot 12 opwindgaten telden. Hij stelde in Londen tentoon in 1852. Hij maakte de grote vitrineklok van Detouche, die nu rue de Rivoli staat. Hij was gevestigd aan de Rue Cherubini tussen 1850 en 1880.

Louis-Auguste Pointeaux

Het bamboemotief dat in de decoratieve kunsten wordt gebruikt, vindt haar oorsprong in de mode voor het Japonisme dat tijdens de Universele Tentoonstellingen van 1867 en 1878 in Frankrijk werd ingevoerd. Vanaf dat moment wordt dit plantenmotief uit het Verre Oosten door de grootste ontwerpers en decorateurs gebruikt omwille van haar grote decoratieve kwaliteiten. Zo gebruiken o.a. Emile Reiber, beroemde ontwerper aan het hoofd van het atelier van het huis Christofle, René Lalique, Emile Gallé, Eugène Rousseau... het bamboemotief - afzonderlijk of in combinatie met andere Oosters getinte versieringen - om er hun mooiste creaties mee te ornamenteren: zilverwerk, tafelserviezen, vazen, of nog schouwmeubelen.

Deze 'bamboemode' ontwikkelde zich ook met het bouwen van wintertuinen die zeer belangrijk waren binnen de kunst van het ontvangen onder de Second Empire; deze grootse serres - die eigenlijk werden gebruikt als ware receptiehal - waren gemeubeld met verschillende meubels in rotan of bamboe. Het huis Perret-Vibert, in 1879 gebouwd en later "Maison des Bambous" (Bamboehuis) genaamd, werd de referentie binnen het genre. Zo kan men lezen in dit fragment uit de Figaro: « A la maison Perret-Vibert (...), rue du Quatre-Septembre, c'est une folie.(...) Elle est, en effet, surtout réputée pour ses créations particulières en bambou naturel, si favorables à la décoration d'un hôtel, d'un château, d'une villa, d'une retraite estivale en un mot. C'est à elle qu'on doit ces sièges originaux en même temps que très confortables, ces jardinières élégantes, légères, inspirées des décors de Trianon et apportant dans une installation une note inédite et bien personnelle. (...) Rien de délicieux aussi comme leurs décorations murales ou les baies, les glaces sont encadrées de lianes en bambou, les frises, les cimaises garnies avec des éléments provenant de Chine ou du Japon... Cela complète à ravir le caractère du mobilier. » (In het huis Perret-Vibert (...), rue du Quatre-Septembre, is het waanzinnig. (...) Dit huis is, inderdaad, vooral gekend om haar creaties in natuurlijk bamboe. Bamboe leent zich goed tot de decoratie van een hotel, een kasteel, een villa, kortom een zomerstek. Men heeft deze originele, maar ook zeer comfortabele zetels aan dit huis te danken, alsook de elegante, lichte jardinières die geïnspireerd zijn op de decors van het Trianon en die binnen een interieur een aparte en zeer persoonlijke toets brengen. (...) Even betoverend zijn de muurversieringen of de openingen, de ramen versierd met bamboelianen, de friezen, de moulures versierd met Chinese of Japanse elementen... Dit vervolledigt zeer mooi het karakter van het meubilair.) (Carel du Ham, « La vie de Paris – Le Moment du Départ », Le Figaro, 18 mei 1903, p. 1.)

Natuurlijke of imitatiebamboe wordt een onvermijdelijk element binnen de decoratie van de tweede helft van de XIXe eeuw, en zal voor lange tijd de mode beïnvloeden. Hier wordt dit ornament gebruikt binnen de klokkenkunst: het smukt op een geraffineerde manier de hoeken en contouren op, maar geeft ook de charme van een exotische toets.

VERGELIJKBARE WERKEN

Klokje met gaandwerk van Henri Jacot, wijzerplaat in porselein

(foto Bonhams Ltd)

Twee klokjes in « Pagoda » -stijl , wijzerplaten in porselein

(foto Bonhams Ltd)

**Klokje waarvan de kastelementen vervaardigd zijn in champlévé email,
wijzerplaat in email**

(foto Patrick Capon)

Klokje met wijzerplaat in email, waarschijnlijk gemaakt voor de Oosterse afzetmarkt

(foto Patrick Capon)

Klokje met wijzerplaat in porselein

(foto Derek Roberts)

Klokje in « Pagoda » -stijl , wijzerplaat in porselein

(foto Derek Roberts)